Verkiezingsthema: Klimaatbeleid

Achtergrond - 24 september 2021 - Auteur: Wiebke Pittlik

De overstromingen in juli in Rijnland-Palts en Noordrijn-Westfalen maakten klimaatverandering het belangrijkste thema in deze verkiezingen. Toch profiteren de Groenen daar minder van dan verwacht. Wel trokken de meeste andere partijen hun groenste jas aan.

De protestbeweging voor een betere klimaatbescherming is in Duitsland omvangrijker én invloedrijker dan in Nederland. Deze vrijdag is er een wereldwijde klimaatstaking van Fridays for Future en in Duitsland komen op deze demonstraties tienduizenden mensen af. Ook Greta Thunberg is vandaag in Berlijn. Bij de Bondsdag bivakkeren al weken jonge activisten die in hongerstaking zijn. Ze eisen een gesprek met de lijsttrekkers. Als onderzoeksbureau's vragen welk thema kiezers belangrijk vinden, dan staat het klimaat, zeker sinds deze zomer, op één.

Internationaal geldt Duitsland als een voorloper in de energietransitie. In 2020 kwam volgens de overheidsinstantie Umwelt Bundesamt 19,3 procent van het Duitse energieverbruik uit hernieuwbare bronnen. Ter vergelijking: in Nederland was dit volgens het CBS 11,1 procent. Merkel werd door 'haar' *Energiewende* (de overgang naar duurzame energiebronnen) in 2011 en haar inzet voor internationale klimaatafspraken ook wel *Klimakanzlerin* genoemd.

Maar voor veel Duitsers gelden Merkel en haar partij CDU/CSU niet als vooruitstrevend op gebied van klimaatbeleid. De partij wil de belangen van de industrie niet te zeer schaden. Volgend jaar gaat volgens planning dan wel de laatste kernenergiecentrale van het net - de *Atomausstieg* is dan volbracht. Maar aan de andere kant wordt in Duitsland zelfs nog het zeer vervuilende bruinkool gewonnen en gebruikt, al heeft de huidige regering afgesproken dat in 2038 alle kolencentrales en kolenmijnen dicht zijn.

Begin dit jaar heeft het Constitutioneel Hof de klimaatwet van de regering, uit 2019, ontoereikend verklaard en daardoor in strijd met de grondwet. De klimaatplannen leggen een te zware last bij toekomstige generaties, oordeelde het Hof. De regering stelde de plannen bij en legde vast dat Duitsland in 2045 klimaatneutraal moet zijn. In juni werd de aangescherpte klimaatwet aangenomen door de Bondsdag.

Overstromingen als Wake-up-call

CDU/CSU-lijsttrekker Armin Laschet benadrukte tot kort voor de overstromingen in juli dat klimaatbeleid niet ten koste van de economie en de werkgelegenheid mag gaan. In een eerste reactie op de overstromingen zei hij nog dat hij niet door ‘één zo’n dag’ zijn beleid gaat aanpassen, maar in de dagen en weken erna stelde hij zijn verhaal bij. Hij wil meer doen om klimaatverandering tegen te gaan dan nu gebeurt, zei hij. Deze week nog besloot de regering van SPD en CDU/CSU om miljarden extra te steken in het verduurzamen en isoleren van gebouwen.

De Groenen reageerden in eerste instantie terughoudend op de overstromingen. Lijsttrekker Annalena Baerbock wilde niet de indruk wekken politieke munt te willen slaan uit de ellende van de inwoners van het rampgebied. Ze bezocht het gebied, maar zonder camera’s en journalisten.

In de weken erna kwam de partij met maar liefst drie plannen: een *Sofortprogramm* tegen klimaatverandering, een plan om Duitsland voor te bereiden op de gevolgen van klimaatverandering en een plan voor een betere rampenbestrijding. De Groenen willen dat er een apart klimaatministerie komt, dat vetorecht heeft over wetsvoorstellen, zodat alle nieuwe wetten worden getoetst aan de gevolgen voor het klimaat. Ook wil de partij de kolencentrales eerder sluiten dan in 2038 en zorgen dat Duitsland niet pas in 2045 klimaatneutraal is, maar al in 2040.

De CO2-heffing wil Bündnis90/Die Grünen, zoals de partij officieel heet, ook sneller laten stijgen dan de regering heeft afgesproken. Dat zorgt voor een hogere benzineprijs, en daarop is Baerbock zwaar aangevallen in de eerste maanden van de campagne. Haar verweer is dat ook bij de plannen van de andere partijen de benzineprijs zal stijgen, maar dat die dat verzwijgen.

Standpunten

Ook de SPD laat zich van haar groenste kant zien nu kiezers aangeven dat het klimaat een van hun grootste zorgen is. De plannen van de partij gaan minder ver dan die van de Groenen. De SPD heeft met de huidige coalitiepartner CDU/CSU afgesproken dat het sluiten van de kolenmijnen en -centrales in 2038 moet zijn afgerond en wil dat ook zo houden. Ook waakt de SPD ervoor dat de klimaatmaatregelen niet al te onvoordelig uitpakken voor de lagere inkomens. Over een omstreden maatregel zijn SPD en Groenen het eens: een maximumsnelheid op snelwegen van 130 kilometer per uur.

De FDP wil niet te veel bemoeienis van de overheid als het om verduurzaming van de economie gaat. Lijsttrekker Christian Lindner vertrouwt op de innovatiekracht

van het bedrijfsleven, iets waar ook de CDU/CSU op inzet. De klimaatdoelen van Parijs moeten wereldwijd - en niet in Duitsland- worden gehaald, zei Lindner tijdens het slotdebat. Het is niet zinvol als Duitsland drastische maatregelen neemt maar andere landen niet, vindt hij.

Die Linke wil net als de Groenen eerder stoppen met energie uit kolen. De partij wil het openbaar vervoer goedkoper maken, voordat autorijden door duurzame maatregelen duurder wordt, zei lijsttrekker Janine Wissler donderdag in het tv-debat. Ook wil ze een transformatiefonds voor de industrie en een einde aan de bio-industrie in de landbouw.

De AfD ziet de klimaatverandering niet als een probleem. Schommelingen in het klimaat zijn van alle tijden, meent de partij, en zegt dat het niet bewezen is dat die door menselijk handelen zijn veroorzaakt. Daarmee plaatst de AfD zich buiten het politieke debat.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/46122/verkiezingsthema-klimaatbeleid